

UDRUŽENJE POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA
JAGODIČASTO-BOBIČASTOG VOĆA "TRAVNIČKA MALINA"
Travnik, Bosanka bb, travnicka_malina@outlook.com
+387 60 300 7777

Zaključci sa održanog sastanka malinara u Travniku 04.06.2017.

Dana 04.06.2017. godine u Travniku, u organizaciji udruženja proizvođača maline 'Travnička malina' održan je prvi skup udruženja i proizvođača jagodastog voća sa područja Bosne i Hercegovine u cilju iznalaženja rješenja za mnogobrojne probleme sa kojima se sektor susreće. Skup je simbolično nazvan "Zajedno za bh malinu", s obzirom da je fokus bio na rješavanju problema sa kojima se susreće produkcija maline na području BiH. Na ovom skupu bilo je pristuno 18 udruženja, a izabrano je i rukovodstvo koordinacionog tijela;

- Edin Mameledžija - predsjednik "Travnička malina" Travnik
- Ljubiša Živanić - podpredsjednik "Prnjavorčanka" Prnjavor
- Irfan Hadžić - član "Cazin" Cazin
- Muhamed Kopčić - član "Malina" N.Travnik
- Elvir Kajtezović - član "Bosanska Krupa" Bosanska Krupa
- Mevludin Šabić - član "Eko-Tvrtovac" Zenica
- Mahir Oparić - član "Agro Produkt" Lašva Zenica
- Katica Đuran - član "Stolisnik" Livno
- Aleksandar Stanić - član "Malinar" Kotor Varoš
- Almir Dedić - član "Berry" Živinice
- Selmir Ramić - član "Behar" Bosanska Krupa
- Suad Hadžiosmanović - "Vi-plod" Visoko
- Nijaz Kovačević - član "Kladuško voće" Velika Kladuša
- Amel Smaka - Član "Kakanj" Kakanj
- Ibrahim Hrustanović - član "Gradina" Travnik
- Ivo Kaščel - član "Novotravnička malina" N.Travnik,
- Ervin Turbić - član "Fructus Srebrenik" Srebrenik
- Nermin Grebo - član "Sanska malina" Sanski Most

Ovo nije konačan spisak, ovom spisku ćemo svaki dan dodavati ona udruženja koja nam se pridruže u namjeri da zaštitimo malinarstvo u Bosni i Hercegovini, a da malinare učinimo sretnim. Skupu se odazvalo i 150 individualnih proizvođača sa područja sljedećih opština: Velika Kladuša, Bužim, Cazin, Sanski Most, Bihać, Bosanska Krupa, Jajce, Donji Vakuf, Bugojno, Gornji Vakuf, Prozor, Livno, Gornji Vakuf, Travnik, Novi Travnik, Vitez, Busovača, Kiseljak, Fojnica, Brčkog, Visoko, Čajniča, Zenice, Žepča, Zavidovića, Živinica, Gradačca, Tuzle, Prnjavora, Dervente, Banja Luke, Čelince, Kotor Varoša, Teslića, Doboja, Sarajeva, Konjica, Prisutni

predstavnicima i predsjednicima udruženja su predstavljali oko 2.100 farmara, odnosno proizvođača maline. Takođe, određeni broj udruženja i proizvođača je dao podršku ovom skupu, ali iz opravdanih razloga nisu mogli istom prisustvovati. Još uvijek je veliki broj udruženja i proizvođača koji nisu bili na ovom skupu, ali je ovo prvi korak, i poziv svima da se malinari sa čitave teritorije Bosne i Hercegovine ujedine, i na taj način održi bh malinarstvo. Ona udruženja i proizvođači koji se oglušaju na ovakav korak i ne pristanu na jedinstvo smatrat će se da nemaju problema, te da istim nije potrebno rješavati niske cijene, otkup, tržište, stručne savjete, programe zaštite i đubrenja, i slično.

Ovim putem svim medijima na području BiH upućujemo nekoliko zaključaka koji su doneseni na ovom skupu kako bi se upoznala šira javnost, ali i čuo glas malinara koji se susreću sa ogromnim problemima. Zaključci su sljedeći:

1. Kako bi se napravilo jedinstvo potrebno je formirati koordinacijsko tijelo udruženja i proizvođača jagodastog voća sa područja BiH koje će predstavljati bh malinare, i zastupati njihove interese kod različitih institucija vlasti, otkupljivača, domaćih i međunarodnih projekata, osoba od izrazite važnosti;
2. Budući da se aktuelno špekuliše sa brojem malinara, kao i proizvodnjom, potrebno je kreirati bazu podataka svih malinara, da bi se sa konkretnim informacijama mogla praviti projekcija spašavanja sektora malinarstva i njegovog daljeg razvoja. Sektor malinarstva obuhvata najveći broj poljoprivrednih proizvođača na području BiH, koji su do sada samo pominjani kao neko ko donosi profit ovom društvu, a sada kada su ogromni problemi niko ne spominje ove ljude. Takođe, Bosna i Hercegovina posljednjih godina dospjela je na svjetskoj listi na visoku poziciju po proizvodnji maline, što naravno nije adekvatno predstavljeno u bh javnosti. Prioritetno je ukazati na snagu ovog sektora i istaknuti njegov značaj kako bi se moglo afirmisati veći nivo vlasti na rješavanju ogromnih problema;
3. Trenutno, proizvođači maline i udruženja, kao i struka nisu jedinstveni u određenim stavovima, i samim tim bivaju više podložni devijacijama tržišta, ali i manipulaciji od strane istog. Svi učesnici u lancu proizvodnje maline moraju da budu saveznici, a nikako podređeni ili manipulatori, moraju raditi za uspjeh sektora i ostvarenje najboljih rezultata. Malinari ne mogu bez otkupljivača i hladnjača, jedni drugima nisu konkurencija, već podrška, i mora se raditi na jedinstvu svih koji zastupaju interese malinara. Međutim, jedini koji mogu organizovati sve učesnike u lancu malinarstva jesu nadležne institucije, i prema njima se mora ići jedinstveno, sa konkretnim informacijama, stavovima i argumentima;
4. Jasan stav je da se malinari neće upuštati u organizaciju protesta, jer ne želi se blokirati funkcionisanje određenih područja, i na taj način nanositi šteta privredi. Malinarstvo je pokretač razvoja ovog društva, i jedina grana u kojoj je moguće zaposliti veliki broj stanovništva bez obzira na obrazovanje, spol, starosnu dob, nacionalnu pripadnost i slično. Ovo nije bio skup pobune i neprijateljstva, ovo je bilo okupljanje u cilju iznalaženja rješenja za malinarstvo. Cilj okupljanja proizvođača malina je definisanje organizacionog oblika koji će na jedinstven način predstavljati interese malinara pod parolom **ZAJEDNO ZA BH MALINU;**
5. Već nekoliko dana dolazi do velike pometnje među malinarima zbog objave od strane otkupljivača ekstremno niske cijene. Objavljena ekstremno niska akontativna cijena je velika provokacija, stoga će ovo jedinstvo, u skladu sa realnim stanjem sektora, napraviti projekcije cijena, kao i odnosa između proizvođača i otkupljivača. Malinari ne mogu živjeti svake sezone pod pritiskom da se ne zna cijena, niko ne pominje da su plodovi u Krajini otkupljeni prošle godine još uvijek neisplaćeni, kao i u drugim područjima, dok je u ostalim cijena bila zadovoljavajuća i isplata na vrijeme. Ako je berač po kilogramu ploda 1,0 KM,

kako onda da se plaća tolika cijena, a posebno se u obzir moraju uzeti vremenske neprilike. Malinari nisu socijalna kategorija, oni su jedna velika armija ljudi koja časno predstavlja ovu zemlju;

- 6.** Koordinacijsko tijelo koje je formirano ovom sastanku traži partnera za rješavanje svih problema u institucijama vlasti uz konkretne primjere istih, a koji su definisani kao sljedeći :
- Nepostojanje, nepriznanje, nedefinisanje malinarstva kao strateške grane poljoprivrede u svim važnim zakonskim i administrativnim oblicima (pravilnici, podsticaji, inspekcije, zaštita potrošača i slično). Ako su mljekari priznati kao dio agrara (sve institucije vlasti su se nedavno borile za rješenje pitanja izvoza mlijeka i certifikacije farmi spram važećih standarda), stočari, ratari i slično, mora se to uraditi i sa malinarima. Naravno, do sada to nije bio slučaj jer su malinari generalno organizovani i dosta je nepotpunih informacija o njihovom stanju, ali sada je napravljen prvi korak ka rješenju;
  - Monopolistički pristup određenog broja otkupljivača koji malinare stavljaju u potčinjenu poziciju ugrožava cjelokupan sektor. Ako govorimo o desecima hiljada proizvođača, ako se pominju milioni konvertibilnih maraka od izvoza, ako se koriste prirodni resursi, nema socijalnih nemira, i otvaraju se uslovi za upošljavanje, zašto ne postoji partnerstvo između svih. Ovaj put hladnjači nisu bili na skupu, oni nisu isključivo ni pozvani, jer se prvo malinari moraju organizirati da bi mogli sa konkretnim informacijama sa njima organizovati sastanak. Hladnjačari su vrlo organizovani, i vrlo jasno znaju svoje kapacitete, kao i mogućnosti, te spram istih samostalno iznalaze rješenja. U narednom periodu tražit će se podrška i za njih od strane vlasti ako su problemi sa izvozom ili naplatom izvezenih plodova. Takođe, Vlast se aktivno mora uključiti u rješavanja odnosa između otkupljivača i malinara, jer i jedni i drugi pripadaju ovoj zemlji i društvu, i aktivno učestvuju u njenom razvoju;
  - Objava ekstremno niske akontativne cijeneje vrlo nejasna, na osnovu čega je utemeljena, da li je samo ispitivanje pulsa proizvođača ili je doista realno stanje. Ukoliko se čeka prodaja maline na svjetskom tržištu, ukoliko otkupljivači nemaju para, i za otkup moraju uzimati ekstremne kredite od komercijalnih banaka za isplatu proizvođaču, postoji li model da Razvojna banka obezbjedi kapital pod maksimalno povoljnim uslovima (za razvoj kako joj ime kaže), te da se isplata izvrši prema proizvođaču i hladnjačar da pokrije troškove, a nakon naplate izvrši prema istoj plaćanje. Validnost ugovora koji proizvođači potpisuju sa otkupljivačima mora biti jasna, da li je moguće uzeti robi i neplatiti je godinu dana ili više, a pri tome ne znati finalnu cijenu, ili imati nepotpune informacije. Veliki je broj malinara koji svoju djecu od zarade iz malinarstva školuje, da li će biti prekinuto njihovo školovanje ili?
  - Nejedinstvo u pogledu preporuka struke je posebno izraženo, te se sve više priča kako se iz BiH izvozi zaražena malina, kako malinari ubijaju pčele, truju prirodu i slično. Mora se napraviti jedinstven stav šta se može koristiti, a šta ne. Predstavnik Federalnog ministarstva poljoprivrede jasno je prezentovao informacije o stanju u sektoru, gdje su izrađeni pravilnici za pesticide, kao i niz aktivnosti koje provodi Ministarstvo. Takođe, malinari će tražiti sastanak sa Ministrom federalnim poljoprivrede, ali i Republike Srpske, kao i ostalim nadležnim ministrima i institucijama. Malinari traže da se njihov glas čuje, ako već pune budžet, i razvijaju ovu zemlju, onda hoće da imaju podršku od svih nivoa vlasti;
  - Nepostojanje jasnog stava o principima proizvodnje maline, što rezultira u velikoj raznolikosti među proizvođačima u pogledu tehnološkog načina proizvodnje. Jedni ostvaruju prihod od 700kg, drugi od 900kg, a neki od 2.000 kg po dunumu. Kako za sve njih dati jedinstven recept, posebno u pogledu cijene, da li su svi zadovoljni sa jednom cijenom, šta se može uraditi da se povećaju prinosi. Zbog toga je potrebna

jasna evidencija, i egzaktni podaci. Sada je aktivan broj **062/337-444** na koji svi malinari putem vibera ili sms-a mogu poslati informacije u vidu

- **Ime i prezime**

- **Mjesto stanovanja,**

- **Opština,**

- **Površina pod nasadom,**

- **Sorta i**

- **Broj lić.karte.** kako bi se imali egzaktni podaci;

- Vremenske nepogode koje nisu ekspertske stručno procijenjene, i koje su svaki dan sve izraženije, a malinari nemaju zaštitu i garanciju od njih. Kada se desi bruceloza ili neka druga bolest u stočarstvu alarmira se cijela javnost. Nakon svih nedaća koje su zadesile malinare javnost nije informisana, i niko nije podnio nikakve korake na putu pomoći malinarima;

7. U narednom periodu provoditi aktivnostina uređenju sistema otkupa maline, zdravom odnosu proizvođača, otkupljivača i izvoznika maline da transparentnojpodjeli profita i gubitka.Ako se malinarstvo prethodnih godina podržavalo od strane određenih institucija vlasti, međunarodnih projekata i privrednih društava kroz podjelu sadnica, da li su svi oni predvidjeli rješenja za ove probleme, da li je definisana analiza rizika. U tu svrhu uključiti i Privredne komore, Vanjsko trgovinsku komoru, tražiti partnere u međunarodnim projektima koji su podržavali razvoj bh malinarstva, i svih onih koji mogu dati svoj dorpinos u rješavanju navedenih problema. Ako ovakva proizvodnja maline nije uspješna na tržištu, ako ne ispunjavamo kriterije svjetskog tržišta, mora se jasno reći šta treba uraditi, što to treba ispuniti da bi se znala cijena, da bi bio siguran otkup. Proizvođači su spremni slijediti sve upute i ispuniti sve kriterije koje zahtjeva tržište, ali se jasno moraju dati smjernice. Ako se traži organska proizvodnja, pa ne može se deset godina razvijano malinarstvo odjednom prebaciti u organsku, opet bez jasne analize rizika;
8. Ukoliko se ne dođe do nekih rješenja koja zahtjevaju vremenski period, a s obzirom da je počeo otkup, predložimo svih učesnicima u lancu malinarstva i vlastima da se zadrži prošlogodišnja cijena. Neka se svi nadležni uključe u ovu problematiku i ponude najbolje moguće rješenje. Neka cjelokupan sistem traži kupce, izbacii posrednike i zavisnost od istih kod pristupa tržištu, neka se angažuje bh dijaspora na rješavanju problema plasmana maline, ali isto tako nekao se javno imenuju oni koji primjenjuju zabranjene preparate, oni koji nisu isplatili malinu, zašto nisu, jer su uzeli robu od ljudi koju nisu platili.

Na kraju, dužnost nam je da u vrlo kratkom periodu sve medije obavijestimo sa egzaktnim podacima, aktivnostima, kao i saradnji sa nadležnim institucijama. Težnja je da brend bh malinarstva zaživi i da mu cjelokupan sistem da punu podršku, a ne da sve bude ostavljeno na teret proizvođačima.

Poruka je jedna :

Zajedno za bh MALINU.

S poštovanjem,

KOORDINACIJSKO TIJELO UDRUŽENJA I PROIZVOĐAČA JAGODASTOG VOĆA